

Sluttrapport fra forprosjektet Samskapende kommunikasjon for Oslofjorden

Sluttrapport fra forprosjektet Samskapende kommunikasjon for Oslofjorden.....	1
1. Innledning	2
1.1 Bakgrunn	2
1.2 Prosjektstyring og organisering	3
2. Aktiviteter	4
2.1 Arbeidsverksted 9.april – utfordringer og muligheter for samarbeid	4
2.2 Arbeidsverksted 12.september – kommunikasjon avløpsinvesteringer	5
2.3 Utvikling av felles visuelt kommunikasjonsmateriale	5
2.4 Nettverkstreff 9.desember – kompetanseløft kommunikasjon.....	6
2.5 Arbeid med indikatorer for Oslofjorden	6
2.6 Tilrådinger for eventuelt videre samarbeid	7
3. Regnskap	9

1. Innledning

Dette dokumentet oppsummerer prosjektgjennomføringen ved å kort beskrive 1) bakgrunn og prosjektstyring/organisering 2) aktiviteter og 3) regnskap, og er godkjent av styringsgruppen for forprosjektet.

Som en del av forprosjektet er det også utarbeidet en egen rapport med tilrådninger for et eventuelt videre samarbeid, basert på erfaringer og vurderinger gjort i forprosjektet.

1.1 Bakgrunn

Våren 2022 ble fylkeskommunene enige om å styrke samarbeidet om Oslofjorden gjennom Østlandssamarbeidet. Det var også et ønske om å samarbeide med kommunene, og det ble derfor opprettet en koordineringsgruppe med kommunene i Osloregionen.

Kommunikasjon ble løftet opp som en utfordring i arbeidet med Oslofjorden og vannforvaltningen, med manglende kapasitet hos mange aktører og et komplisert og fragmentert landskap av kommunikasjonsbehov og målgrupper.

Viken fylkeskommune tok opp kommunikasjon som et innsatsområde i sin fjordsatsing, og tok i 2023 initiativ til et felles prosjekt gjennom Østlandssamarbeidet. Forslaget fikk tilslutning i Østlandssamarbeidets representantskap, og en samarbeidsavtale ble signert mellom Viken fylkeskommune og Østlandssamarbeidets sekretariat.

Forprosjektet har både hatt som oppgave å vurdere og eventuelt igangsette kommunikasjonsaktiviteter-/løsninger i løpet av perioden, samt å kartlegge muligheter og foreslå videre samarbeid utover perioden.

Det har gjennom forprosjektet hovedsakelig vært jobbet etter fire resultatmål, som gjenspeiler innholdet i samarbeidsavtalen:

1. Samle og koordinere aktører i arbeidet med Oslofjorden og vannforvaltningen til felles kommunikasjonsfaglig innsats gjennom å etablere et nettverk.
2. Styrke arbeidet gjennom å planlegge og gjennomføre arbeidsverksteder, med mål om å blant annet utarbeide felles løsninger og tiltak, samt bidra til kompetanseheving.

3. Kartlegge og starte arbeid (samarbeid med andre) med utvikling av en digital fremstilling av tilstand og tilgjengelighet av Oslofjorden, basert på et sett med indikatorer.
4. Vurdere behov og muligheter for et eventuelt videre samarbeid i et hovedprosjekt.

1.2 Prosjektstyring og organisering

Forprosjektet har vært koordinert av Østlandssamarbeidets sekretariat, med hovedfinansiering fra fjordsatsingene i tidligere Viken fylkeskommune.

Arbeidet i forprosjektet har i stor grad vært styrt etter en smidig prosjekttilnærming der tilbakemeldinger fra aktører og bidragsytere underveis har ført til tilpasning av prosjektets innhold, leveranser og fremdriftsplaner.

I juni 2024 ble det etablert en styringsgruppe bestående av representanter fra alle de tre fylkeskommunene fra det tidligere Viken, Akershus, Buskerud og Østfold. Dette ble gjort for å sikre en bredere forankring og involvering i styringen av forprosjektet. Totalt har det vært gjennomført fire styringsgruppemøter. Før styringsgruppen ble etablert ble det holdt jevnlig statusmøter med fjordkoordinator i Akershus for avklaringer, jf. samarbeidsavtalen med Viken.

Grunnet prosjektets innhold og form, har det ikke vært etablert én prosjektgruppe for alle aktiviteter i prosjektet samlet. I stedet har det vært mindre arbeidsgrupper med forskjellig deltakelse knyttet til ulike aktiviteter og prosesser.

2. Aktiviteter

Forprosjektet har vært gjennomført med en samskapende tilnærming. Østlandssamarbeidets sekretariat har vært en koordinerende støttespiller og prosessansvarlig med god støtte fra fylkeskommunene, mens deltakerne har gitt innspill og vært med på å forme innholdet i prosjektet.

Gjennom forprosjektet har det vært gjort en avgrensning til offentlige aktører: Miljødirektoratet og statsforvaltere, vannregionmyndigheter og fylkeskommuner, vannområder og kommuner. I tillegg har Oslofjorden friluftsråd, med fylkeskommuner og kommuner som eiere, deltatt i flere aktiviteter. Det har også vært dialog med andre aktører underveis.

Forprosjektet kan oppsummeres gjennom seks hovedaktiviteter. Tre er gjennomføring av arbeidsverksteder/nettverkstreff (2.1, 2.2, og 2.4), som har bidratt til etableringen av et nettverk for samarbeid for kommunikasjon i arbeidet med Oslofjorden og vannforvaltningen. De tre andre er prosess for utvikling av felles visuelt kommunikasjonsmateriale (2.3), arbeidet med indikatorer for Oslofjorden (2.5), og tilrådinger for et eventuelt videre samarbeid (2.6).

2.1 Arbeidsverksted 9.april – utfordringer og muligheter for samarbeid

Arbeidsverkstedet ble arrangert sammen med Glomma Vannregion, Vest-Viken vannregion og Osloregionen IPR på Sentralen i Oslo. Hensikten var å kartlegge felles kommunikasjonsutfordringer i arbeidet med helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden og vannforskriften, og å identifisere muligheter for samarbeid. 24 representanter fra fylkeskommuner, kommuner, vannområder, Oslofjordens Friluftsråd og sekretariatet for Oslofjordrådet, samt Østlandssamarbeidet og Osloregionen deltok.

Tilbakemeldingene fra deltakerne bekreftet at et komplekst utfordrings- og situasjonsbilde bidrar til å gjøre det svært tidkrevende og vanskelig å kommunisere godt. I tillegg fortalte deltakerne at det ofte er knappe ressurser og mangel på kommunikasjonskompetanse. Det ble gitt tydelig tilbakemeldinger om både behov og ønsker om økt samarbeid og koordinering av kommunikasjon i arbeidet med helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden og vannforskriften.

I tillegg ble det fremmet mange konkrete forslag til videre samarbeid. Etter bearbeiding av innspillene, ble det besluttet å gå videre med aktivitet 2.2, 2.3 og 2.4, som er beskrevet under.

2.2 Arbeidsverksted 12.september – kommunikasjon avløpsinvesteringer

Arbeidsverkstedet ble arrangert sammen med vannområdene Morsa, Øyeren, Glomma sør og Haldenvassdraget (Vannteam Øst) og Østfold fylkeskommune på Sentralen i Oslo. Hensikten med arrangementet var å belyse hvilke målgrupper og hvilke argumenter man bør bruke for å skape økt forståelse når kommunene må investere i nødvendige, men kostbare renseanlegg. De 30 deltakerne inkluderte lokalpolitikere, vannområdeledere, rådgivere- og kommunikasjonsfolk innenfor vann- og avløp, samt representanter fra Østlandssamarbeidet, Osloregionen IPR, og Oslofjordens friluftsråd.

Bakgrunnen for gjennomføringen er Vannteam Øst og Østfold fylkeskommunes eget kommunikasjonsprosjekt for avløpsinvesteringer, som etter planen skal være ferdig i mai 2025. Resultatene fra arbeidsverkstedet er tatt med videre i deres arbeid med utvikling av kommunikasjonsstrategi med mer. Sluttproduktene vil bli gjort tilgjengelig for fri bruk av alle vannområder og kommuner som skulle ønske det. Forprosjektet har bidratt både i planleggingen og gjennomføringen av arbeidsverkstedet og med noe økonomiske midler til arbeidet.

2.3 Utvikling av felles visuelt kommunikasjonsmateriale

På arbeidsverkstedet i april (2.1) ble det uttrykt et ønske om å utvikle felles visuelt kommunikasjonsmateriale som kan bidra til å øke kunnskap samt skape nysgjerrighet og engasjement hos målgruppene. For å svare ut dette ønsket ble det inngått en avtale om samarbeid med kommunikasjonsbyrået Try Råd, som en direkte tildeling av oppdrag, i tråd med gjeldene rammeavtale i ANSKA (Anskaffelser for Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommune).

En arbeidsgruppe med prosjektleder for forprosjektet, to vannområdeledere (Haldenvassdraget og Drammenvassdraget) og to kommunikasjonsrådgivere fra fylkeskommunene (Akershus og Østfold) ble etablert for å følge arbeidet. I løpet av prosessen ble det besluttet å utvikle en kommunikasjonsplan med tilhørende pedagogiske illustrasjoner som forklarer hvordan aktiviteten til gårdbrukere bidrar til å forurense Oslofjorden, og hvordan gårdbrukere kan bidra. Jord-/landbruk er den største enkeltkilden til nitrogenutslipp med 39% av de samlede utslippene, og mesteparten av utslippene kommer via vassdrag. Det er i utviklingen lagt vekt på fleksibilitet og mulighet for å kombinere elementer fra de ulike illustrasjonene. Illustrasjonene som er laget:

- Effekt av overgjødsling (nitrogen og fosfor – algeoppblomstring)

- Forskjell på nitrogen og fosfor (kilder/transportrute til vann og egenskaper)
- Tiltak mot overgjødning (seks tiltak i landbruket)

Sluttproduktet skal kunne brukes på tvers av flere aktører og er gjort tilgjengelig for alle som ønsker å benytte seg av dette på Østlandssamarbeidets nettsider.

2.4 Nettverkstreff 9. desember – kompetanseløft kommunikasjon

Nettverkstreffet ble arrangert sammen med Vannområde Drammenselva og Haldenvassdraget vannområde, på Thon Opera Hotel i Oslo.

Hensikten med arrangementet har vært å gi deltakerne et kompetanseløft innenfor skriving og bruk av visuelle virkemidler, samt å presentere hvordan arbeidet som er startet i forprosjektet og nettverket kan videreføres utover forprosjektets periode. 25 deltakere representerte blant annet fire fylkeskommuner, 11 vannområder samt representanter fra kommuner, Osloregionen IPR, Oslofjordens friluftsråd og Østlandssamarbeidet.

Programmet inneholdt et praktisk og skreddersydd 3-timers skrivekurs i Klarspråk, inkl. råd om hvordan kunstig intelligens kan bidra til effektivisering. I tillegg ble kommunikasjonsplanen og illustrasjonene utarbeidet i samarbeidet med Try presentert (2.3), og sekretariatet presenterte tilrådingene om et eventuelt videre samarbeid (2.6).

2.5 Arbeid med indikatorer for Oslofjorden

Leveransen om et indikatorsett har vært en direkte oppfølging av et punkt i Vikens fjordsatsing, med øremerkede midler.

Hovedformålet er å få utviklet en samlet, nettbasert og forenklet oversikt og fremstilling av tilstand og tilgjengelighet for Oslofjorden. Indikatorsettet skal både kunne bidra til offentlige myndigheter oppfølging og styring og til at det blir enklere for allmennheten å finne ut hvordan det faktisk går med vannet vårt og Oslofjorden. Det har blitt lagt vekt på å kunne hente inspirasjon fra arbeidet i Chesapeake Bay Progress Outcome og HELCOM i Østersjøen.

I første halvår ble det lagt vekt på å ha dialog med Miljødirektoratet som sekretariat for Oslofjordrådet og arbeidet med helhetlig tiltaksplan. Det var ønskelig å kartlegge mulighetene for et samarbeid, og hvordan indikatorsettet kunne kobles til utvikles av en ny tilstandsrapport for Oslofjorden som direktoratet skulle få utarbeidet.

Dessverre var direktoratets konklusjon at et indikatorsett som fylkeskommunene ønsket falt utenfor deres mandat for arbeidet med Oslofjorden, men de var positive til et samarbeid om formidling av tilstandsrapporten på et senere tidspunkt.

Etter dette valgte man å gå i en annen retning for å få utviklet et indikatorsett. Det ble etablert en dialog med Oslofjordens friluftsråd om et mulig samarbeid, som både er et samarbeidsorgan for fylkeskommuner og kommuner, samtidig som det fungerer uavhengig i det faglige arbeidet. Bakgrunnen var et ønske å samarbeide med en aktør som både har faglig tyngde og kompetanse på formidling til både offentlige myndigheter og befolkningen generelt, som kan koble arbeidet til andre pågående prosjekter, men som også kan sikre kontinuitet og stå for drift og videreutvikling etter forprosjektet.

Det ble i desember inngått en samarbeidsavtale mellom Østlandssamarbeidet og Oslofjordens friluftsråd med tilhørende spesifisering over hva en slik løsning skal inneholde og være. Akershus fylkeskommune er oppnevnt som oppdragsgiver fra 1.januar 2025, etter vedtak i styringsgruppemøtet for forprosjektet i desember.

2.6 Tilrådinger for eventuelt videre samarbeid

En av leveransene i forprosjektet har vært å skulle komme med forslag til et eventuelt hovedprosjekt eller videre samarbeid. Vurderinger av dette har derfor vært med som en rød tråd gjennom mange av aktivitetene i forprosjektet, selv om de har hatt andre hovedformål.

Parallelt med forprosjektet har fylkeskommunene i Østlandssamarbeidet vedtatt en ny strategi for samarbeidet. Energi, klima og miljø er et av to prioriterte politikkområder, men Oslofjorden er ikke et prioritert innsatsområde. Flere av fylkeskommunene legger vekt på samarbeidet gjennom regional vannforvaltning og tiltaksgjennomføring i egen organisasjon, i tillegg til at det arbeides politisk på andre arenaer som Oslofjordrådet. Derfor var det ikke bred felles enighet om at Oslofjorden skulle prioriteres i den nye strategien, og som en konsekvens av dette har det ikke vært aktuelt å foreslå et eventuelt hovedprosjekt organisert i Østlandssamarbeidet.

Østlandssamarbeidets sekretariat, i kapasitet av å lede forprosjektet, har utarbeidet en kort rapport med tilrådinger. Rapporten inneholder sekretariatets vurderinger, og er ikke godkjent i styringsgruppen.

Det gis det tilrådinger om et treårig samarbeidsprosjekt som en støttefunksjon for å styrke kommunikasjonsarbeidet i vannforvaltningen.

Rapporten består av seks deler:

Innledning og tilrådinger

1. Utfordringsbilde
2. Mulighetsrom for videre samarbeid
3. Aktørbilde
4. Kommunikasjonsfaglige vurderinger
5. Modeller for samarbeid

Rapporten er publisert på Østlandssamarbeidets nettsider.

3. Regnskap

Den totale budsjetttrammen var på 1,5 millioner kroner, jf. samarbeidsavtalen mellom Østlandssamarbeidet og Viken fylkeskommune. 500 000 var øremerket som lønnsmidler for ansettelse av prosjektleder. Det resterende beløpet var fordelt på 500 000 til arbeid med indikatorsett og 500 000 til andre løsninger.

I styringsgruppemøtet 27. september ble det vedtatt overføring av kr 100 000 fra udisponerte midler i «andre løsninger» til arbeid med indikatorer, og at kr 60 000 settes av til slutføring av prosjektet i 2025. Totalt ender prosjektet med et mindreforbruk på kr 8 803. Dette avsettes til prosjektavslutningen i 2025.

Hovedpostene er markert med fet skrift. Postene uten fet skrift er underposter til «Andre løsninger/tiltak».

Poster	Budsjett 15/08/24	Revidert budsjett 23/9/24	Regnskap 2024
Lønn	500 000	500 000	500 000
Indikatorer	500 000	600 000	600 000
Andre løsninger/tiltak	500 000	400 000	400 000
Arbeidsverksteder x3	105 000	105 000	95 098
Ekstern bistand kursholder	10 000	10 000	30 000
Vannteam Øst – kommunikasjon avløp	50 000	50 000	50 000
Utvikling visuell kommunikasjon	125 000	150 000	134 908
Administrative kostnader (møtevirksomhet, reise m.m)	20 000	25 000	21 191
Slutføring forprosjekt ØS 2025		60 000	68 803
Sum utgifter «Andre løsninger/tiltak»	310 000	400 000	400 000
Sum regnskap			1 500 000

